INSTITUTE OF ASIAN STUDIES

▶ MAREC 2014

▷Novinka IAS: Publikácia "Perspektívy ázijského storočia"

▶Čína, India a Japonsko - tri prístupy ku krymskej kríze

▶Xi Jinping na návšteve Európy

▶Svitá vzťahom medzi Japonskom a Južnou Kóreou na lepšie časy?

▶Výsledok volieb v Thajsku bol anulovaný, premiérke hrozí odvolanie

▶"Occupy" protesty na Taiwane

▶Michelle Obamová na "jarných prázdninách" v Číne

▶Útok v Kunmingu môže znamenať novú éru terorizmu v Číne

▶Flash News

▶Čo pozeráme:

The Act of Killing

ÁZIJSKÝ NEWSLETTER

Newsletter Inštitútu ázijských štúdií/CENAA

Marec 2014

„Šírime odborné vedomosti o Ázii"

Novinka IAS: Publikácia "Perspektívy ázijského storočia: Medzinárodné vzťahy vo východnej Ázii"

Inštitút ázijských štúdií vydal v marci svoju prvú knižnú publikáciu nesúcu titul „Perspektívy ázijského storočia: Medzinárodné vzťahy vo východnej Ázii". Táto publikácia spája odborné vedomosti akademikov zo Slovenska a Českej republiky a stáva sa tak ojedinelým zjavom na tunajšej odbornej publikačnej scéne. Zameriava sa na výskum významných a aktuálnych zahraničnopolitických otázok v regióne východnej Ázie, ktorý je vnímaný primárne ako Čína, Japonsko a Kórea. V súvislosti s publikáciou tejto knihy budú jej editori riaditeľ CENAA Róbert Ondrejcsák a koordinátor IAS Richard Turcsányi predstavovať v apríli a máji publikáciu na univerzitách po celom Slovensku. Pre bližšie informácie sledujte našu webstránku www.cenaa.org/ias/ alebo profil IAS na facebooku.

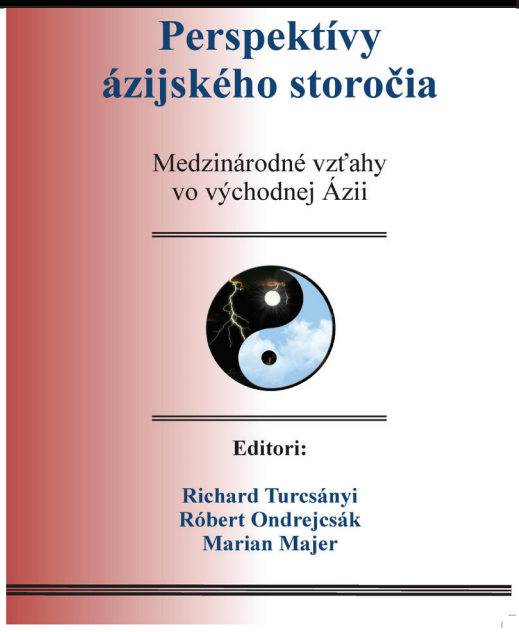

Publikácia je stiahnuteľná v PDF verzii tu: http://cenaa.org/nezarazene/nova-publikacia-institutu-azijskych-studii-perspektivy-azijskeho-storocia/.

V prípade záujmu o tlačenú verziu knihy nás kontaktujte na týchto e-mailových adresách: turcsanyi.ias@cenaa.org alebo jakub.zaludko@gmail.com. Cena publikácie vrátane poštovného je 5 €.

Čína, India a Japonsko – tri prístupy ku krymskej kríze

Medzinárodná pozornosť patrí v súčasnosti Ukrajine, kde po turbulentných mesiacoch protestov a úspešnej revolúcii zasiahlo Rusko. Moskva kvôli deklarovanej obave o ruské obyvateľstvo na polostrove Krym podporila tamojšie snahy o odtrhnutie od Ukrajiny. Po intervencii ruských jednotiek prebehlo v tejto autonómnej republike referendum, kde sa obyvatelia vyslovili za pripojenie k Rusku. Krym sa 18. marca stal formálne súčasťou Ruskej Federácie. Turbulentné dianie našlo svoju odozvu i v Ázii. Čína, ktorá prezentuje svoj vzťah s Ruskom ako najdôležitejšie bilaterálne partnerstvo, zvolila zdržanlivý prístup. Peking zdôraznil, že rešpektuje teritoriálnu integritu Ukrajiny a drží sa normy nezasahovania do záležitostí iných štátov. Na druhej strane však neodsúdil ruské kroky na Ukrajine a naznačil, že súčasná situácia je aj výsledkom zasahovania Západu. Čína sa takisto zdržala hlasovania v BR OSN pri rezolúcii odsudzujúcej krymské referendum. Tento vyvážený prístup možno vysvetliť snahou Pekingu rétoricky sa pridŕžať medzinárodných noriem. Stojí za ním tiež obava zo separatistických tendencií v rámci Číny. Nezanedbateľným faktorom sú i čínske ekonomické záujmy na Ukrajine. Ďalšia z ázijských mocností India postupovala podobne opatrne, i keď sa vysoký vládny činiteľ nechal počuť o „legitímnych ruských záujmoch" na Ukrajine. India s Ruskom tradične intenzívne spolupracuje a to najmä v oblasti zbrojných dodávok. Na druhej strane stojí možný precedent pre Kašmír. Najjasnejšie reagovalo na ruské konanie na Kryme Tokio. To sa pridalo k medzinárodným sankciám a rezolútne odsúdilo ruské kroky. Japonsko tradične podporuje iniciatívy svojho spojenca USA a teritoriálna integrita je preň citlivou otázkou. S nutnosťou tvrdej odpovede však v Tokiu pravdepodobne nadšení nie sú. Môže totiž ohroziť uzavretie otázky mierovej zmluvy a teritoriálneho sporu s Ruskom ohľadom Kurilských ostrovov.

Flash news

► V Mjanmarsku od 30. marca do 10. apríla prebehne prvé sčítanie ľudu od roku 1983. Nedostatok informácii o obyvateľstve krajiny výrazne komplikuje rozvojovú politiku. So sčítaním sa spájajú i kontroverzie, keďže medzi vládou určenými etnickými skupinami chýba vyše miliónová moslimská skupina Rohingya. V Mjanmarsku sú Rohingyovia označovaný za bengálskych prisťahovalcov a čelia represiám.

► Vedúci delegácie EÚ v Keni Lodewijk Briet varoval tamojšie autority pred zanedbávaním ich tradičných vzťahov s Európskou úniou v kontexte kenskej agendy orientovanej na zlepšovanie a zintenzívňovanie vzťahov s Čínou a Indiou.

► Rada pre ľudské práva OSN vydala v poslednom marcovom týždni rezolúciu, v ktorej volá po začatí medzinárodného vyšetrovania údajných vojnových zločinov spáchaných oboma stranami konfliktu na Srí Lanke (vládou aj hnutím Tamilských Tigrov), ktorý trval v rozmedzí rokov 1972 – 2009. Za rezolúciu hlasovalo 23 členov, proti bolo 12 a rovnako 12 sa hlasovania zdržalo.

► Predstavitelia Filipín 30. marca posunuli ďalej žiadosť na prešetrenia teritoriálnych sporov s Čínou v Juhočínskom mori príslušnému arbitrážnemu orgánu OSN. Jednalo sa o posledný termín, kedy tak mohli urobiť, po tom čo v roku 2012 podali návrh na medzinárodnú arbitráž. Čína sa zatiaľ vyjadrovala, že arbitráž nebude uznávať a varovala zhoršením bilaterálnych vzťahov.

Xi Jinping na návšteve Európy

Xi Jinping spolu s manželkou navštívili v marci tri európske krajiny – Holandsko, Francúzsko, Nemecko a Belgicko - s hlavným cieľom upevniť kooperáciu medzi krajinami EÚ a Čínou v ekonomickej oblasti, nadväzujúc tak na novembrový EÚ-Čína summit v Pekingu. Xi sa tiež zúčastnil summitu o jadrovej bezpečnosti v Haagu, kde sa okrem iného stretol aj s americkým prezidentom Obamom. Rozprávali sa spolu o globálnych klimatických zmenách, severokórejskom jadrovom programe, P5 + 1 rozhovoroch s Iránom a tiež o spolupráci v oblasti kybernetickej bezpečnosti. Očakávane sa zastavili aj pri téme krymskej krízy. Xi naznačil že zdržanlivý postoj Číny k západným sankciám proti Rusku bol v tejto veci postavený na princípe rešpektovania ruskej štátnej suverenity. Čínska neutrálna akceptácia odtrhnutia časti územia Ukrajiny Ruskom, však uznávaniu princípu suverenity protirečí.

Svitá vzťahom medzi Japonskom a Južnou Kóreou na lepšie časy?

Na pozadí summitu o jadrovej bezpečnosti v Haagu sa 25. marca uskutočnil trilaterálny summit Japonska, Južnej Kórey a USA. Išlo o prvé oficiálne stretnutie premiéra Shinza Abeho a prezidentky Park Geun-hye od ich nástupu do funkcií. Vzťahy medzi Tokiom a Soulom sú napäté už od leta 2012, kedy znova vzplanul teritoriálny spor o ostrov Dokdo/Takeshima. Obavy z historického revizionizmu Abeho vlády ďalej poškodili vzájomné vzťahy. Park ešte donedávna nevidela žiadny dôvod pre vzájomné stretnutie, pokým Tokio nezmení prístup k otázkam histórie. Za haagskym summitom tak stojí zmiernenie postojov Tokia, ktoré potvrdilo, že sa naďalej riadi predošlými oficiálnymi ospravedlneniami za japonské vojnové prehrešky. Možno ešte väčšiu rolu hrala mediácia Washingtonu. Ten potrebuje kooperáciu svojich dvoch spojencov na riešenie otázok akými sú severokórejská hrozba, či prístup k Číne. Pretrvávajúcu nedôveru medzi Soulom a Tokiom však jeden summit nevyrieši.

Výsledok volieb v Thajsku bol anulovaný, premiérke hrozí odvolanie

Thajsko má za sebou ďalší mesiac vlečúcej sapolitickej krízy. Ústavný súd 21. marca rozhodol, že februárové voľby sú neplatné z dôvodu, že sa nekonali v celej krajine v jeden deň. Volebné miestnosti totiž blokovali opoziční demonštranti, na ktorých napojená opozičná Demokratická strana voľby bojkotovala. I keď v posledných týždňoch protesty oslabli na intenzite, rozhodnutie súdu im dalo nový impulz. Demonštranti už od novembra žiadajú odstúpenie premiérky Yingluck Shinawatra, ktorú obviňujú z korupcie a zneužívania politickej moci. Shinawatra, ktorá v decembri rozpustila parlament a je momentálne hlavou dočasnej vlády, čelí čoraz väčšiemu tlaku. Voľby do senátu z 30. marca môžu ďalej ohroziť jej postavenie, keďže sa očakáva úspech protivládnych kandidátov. Ak prebiehajúce vyšetrovanie korupcie o vládnej politike dotácií cien ryže preukáže premiérkinu vinu, v senáte by mohlo byť iniciované hlasovanie o jej odvolaní.

Flash news

► Pakistanský premiér Mian Nawaz Sharif počas dvojdňového summitu o jadrovej bezpečnosti v Haagu žiadal USA o intervenciu v spore o územie Kašmíru medzi Pakistanom a Indiou. Minister zahraničných vecí USA John Kerry americkú intervenciu nepripúšťa do úvahy a ponecháva riešenie územného sporu na jeho vnútorných aktérov.

► Japonsko obnovilo rokovania so Severnou Kóreu po tom, ako boli v decembri 2012 zastavené kvôli testu balistickej rakety. Vzájomné rozhovory sa dotýkajú nielen jadrového programu Pchjongjangu ale aj otázky osudu Japoncov unesených severokórejskými agentmi pred desiatkami rokov.

► V Severnej Kórei prebehli prvé parlamentné voľby od nástupu Kim Jong-una. Napriek tomu, že sa v ich prípade dá hovoriť o nulovej demokratickosti, sú zaujímavou sondou do severokórejského politického systému. Výber mladých lojálnych kandidátov naznačuje posilňovanie mocenskej základne severokórejského lídra.

► V Pekingu sa konalo každoročné zasadnutie Národného ľudového kongresu, čínskej obdoby parlamentu. Čínski lídri vyjadrili podporu pokračovaniu reforiem odhalených na novembrovom treťom pléne a odhalili cieľ 7,5 percentného ekonomického rastu. Pokračovať majú i dvojciferné nárasty výdavkov na obranu. Pre rok 2014 to bude 12,2 percent.

► Hlavná líderka bangladéšskej opozície Khaleda Zia bola spolu so svojim synom obvinená z korupcie za ilegálne vyzbieranie takmer 1 mil. USD v rámci charít pomenovaných po jej zosnulom manželovi.

Čo pozeráme

The Act of Killing

Film v réžii Joshuu Oppenheimera

Jedným z filmov nominovaných na Oskara bol v kategórii dokumentárnych filmov tento rok *The Act of Killing*. Snímka amerického režiséra sa venuje temnej a málo preskúmanej stránke indonézskej histórie, ktorým je masaker asi polmilióna ľudí počas protikomunistických represálií v 60-tych rokoch minulého storočia. Tvorcovia filmu požiadali páchateľov masakru, ktorí dodnes ostali nepotrestaní, aby na kamere zrekonštruovali vraždenie, na ktorom sa podieľali. Vznikla tak veľmi sugestívna a provokačná snímka, ktorej cieľom je podľa režiséra vyvolať celoštátnu debatu v Indonézii o vlastnej minulosti. Konfrontácia s týmito démonmi je však stále veľmi citlivou otázkou a je otázne, či je na ňu Indonézia pripravená.

„Occupy“ protesty na Taiwane

Už viac ako dva týždne sa na Taiwane odohráva séria protestných zhromaždení študentov a robotníkov protestujúcich proti rozšíreniu obchodnej dohody medzi Taiwanom a Čínou (platnej od roku 2010) o sektor služieb. Zovšeobecnenie hlavných otázok protestujúcich vyzerá približne takto: čo spraví toto rozšírenie dohody o voľnom obchode so slobodou prejavu a aký bude vplyv dohody na pracovný trh v krajine? Otázky vychádzajú z obavy, že otvorením taiwanského trhu čínskym spoločnostiam môže dôjsť k zvyšovaniu ich vplyvu na taiwanské médiá a základne demokratické práva a slobody vo všeobecnosti. Odborová únia zastupujúca taiwanských robotníkov sa zase obáva vlny prepúšťania a zhoršovania pracovných podmienok robotníkov. Protestujúci žiadajú okrem pozastavenia parlamentného procesu prijímania dohody s Čínou aj o prijatie osobitnej legislatívy. Tá by v prípade podobných situácií v budúcnosti prinútila vládu pristupovať k rokovaniam a dohodám s Čínou transparentnejšie, dávajúc tak viac priestoru kontrole rokovaní zo strany taiwanskej občianskej spoločnosti.

Michelle Obamová na “jarných prázdninách“ v Číne

Na pozvanie manželky čínskeho prezidenta Peng Liyuan navštívila v marci Čínu prvá dáma Spojených štátov Michelle Obamová. Po kontroverzných návštevách Hillary Clintonovej ako prvej dámy v roku 1995 a Laury Bushovej v roku 2008 je možné označiť návštevu manželky Baracka Obamu ako vcelku úspešnú misiu takzvanej „mäkkej“ diplomacie, a to aj napriek postoju niektorých médií, ktoré Obamovej vyčítali príliš mierny postoj pri obhajobe ľudských práv. Obamová počas návštev Pekinskej Univerzity a strednej školy v meste Chengdu otvorene zdôrazňovala potrebu brániť a rozvíjať práva menšín a práva na rovný prístup k vzdelávaniu pre všetkých, nie len najbohatšiu elitu čínskej spoločnosti. Spolu so svojimi dcérami a ich starou mamou ukončila Obamová týždennú návštevu Číny na obede v tibetskej reštaurácii v meste Chengdu.

Útok v Kunmingu môže znamenať novú éru terorizmu v Číne

Prvého marca prišlo v juhočínskej metropole Kunming k teroristickému útoku. Osem útočníkov vyzbrojených nožmi prepadlo železničnú stanicu, kde ich vyčíňaniu podľahlo 29 ľudí a asi 130 utrpelo zranenia. Polícia na mieste zneškodnila štyroch útočníkov, ďalší štyria boli v priebehu pár dní zadržaní. Z útoku boli obvinení ujgurskí separatisti z provincie Xinjiang, aj keď k útoku sa neprihlásila žiadna konkrétna skupina. Útok z Kunmingu bol v čínskych médiách označený i za čínsky 11. september. Spolu s novembrovým útokom na námestí Tiananmen v Pekingu totiž značí novú éru domáceho terorizmu, ktorý už nie je obmedzený iba na Xinjiang, ale stáva sa problémom celej Číny. Zatiaľ čo Peking plánuje tvrdší boj proti terorizmu, na Západe sa objavuje kritika represívnej politiky voči ujgurskému etniku. Podobné výčitky Peking odmieta a zdôrazňuje, že je obeťou terorizmu rovnako ako sú napríklad USA.

IAS

SKURITACI
STUDENTSKÝ PORTÁL O BEZPEČNOSTI

Inštitút ázijských štúdií (IAS) je nezávislou partnerskou organizáciou Centra pre európske a severoatlantické vzťahy (CENAA) v Bratislave. Hlavným cieľom inštitútu je podpora a realizácia výskumu v oblasti ázijských štúdií a šírenie vedomostí o Ázii medzi slovenskou odbornou verejnosťou, spolupráca s organizáciami s podobným zameraním v strednej Európe a budovanie partnerstiev s ázijskými partnermi. Newsletter vyšiel v spolupráci s portálom sekuritaci.cz .

MAREC2014
©IAS/CENAA
Tolstého 9, Bratislava, 811 06
E-mail: office@cenaa.org
www.cenaa.org/ias/

Nájdete nás aj na facebooku